

Posudek na bakalářskou práci Vojtěcha Mana „Zkušenosti matek dětí s těžším mentálním postižením“

PhDr. Hana Geissler

Katedra veřejné a sociální politiky, ISS FSV UK

Volba výzkumného problému – život matek dětí s mentálním postižením - je relevantní pro studovaný obor. Na hlavní výzkumnou otázku „*Jaký názor mají matky dětí s těžším mentálním postižením na osoby, instituce a nástroje, se kterými se setkávají v souvislosti s péčí o dítě?*“ autor dává odpovědi a cíle práce – „*zjištění názorů matek nejen na stát jako poskytovatele podpory, ale i na roli rodinných příslušníků při výchově postiženého potomka*“ a „*popis nástrojů sociální politiky v této oblasti a jejich analýza z pohledu rodin, na které se zaměřuje*“ (str. 4) byly dosaženy.

Autor si zcela vhodně vzhledem k charakteru zkoumaného problému vybral výzkumný design případové studie a kvalitativní metody sběru a analýzy dat, metodologický přístup popisuje kapitola 2. Z práce je ale patrné, že autora mrzí, že nemohl použít kvantitativní metody a kvalitativní přístup, ač dobře aplikovaný, přínosný a přinášející zajímavé poznatky, zůstává nedoceněn. Autor nepředkládá žádné pozitivní zdůvodnění toho, proč si kvalitativní přístup vybral. Výroky o nenáhodném výběru, který je hlavním omezením výzkumu (str. 6) (kvalitativní metody sběru dat přeci neaspírají na reprezentativitu) či nutnosti provést kvantitativní výzkum, aby byly splněny cíle práce (str. 47), závěry výzkumu devalvují.

V kapitole 3 – teoretická východiska – je výzkumný problém hezky popsán skrze teorii stigmatizace a sociálního vyloučení, teorie street-level bureaucracy však není s výzkumným problémem spojena vůbec a v textu stojí osamoceně. K teoriím se autor nikde dále v práci explicitně nevrací (a např. teorie nekonfrontuje s empirickými zjištěními), což by ucelenosti celé práce přispělo.

V kapitole 4 autor předkládá věcný úvod do problematiky života rodiny s dítětem s postižením. Část ale obsahuje i informace z hlediska výzkumného problému a oborů sociologie či sociální politika okrajové, patřící spíše do práce z psychologie (např. fáze zvládnání postižení svého dítěte v kap. 4.2.) či speciální pedagogiky (např. stupně integrace osoby s postižením v kap. 4.4.). Na tyto pasáže není dále v textu navázáno a významně nepřispívají k naplnění cílů práce.

Kapitola 5 dobře zpracovává výčet nástrojů sociální politiky zaměřené na podporu dětí s mentálním postižením a rodin. Kapitola 6 tvoří výsledky empirického výzkumu. Analýza rozhovorů je provedena velmi dobře a celkově jde o nejzajímavější a nejprínosnější část textu. Autor zde také reflektuje zkušenost respondentů s jednotlivými nástroji sociální politiky a tím předkládá praktické poznatky o jejich využívání, nastiňuje také možné úpravy systému.

Práce je napsána velmi čtivě, po stránce stylistiky, gramatiky a typografie je zpracována velmi precizně. Chválit autora lze také za práci se zdroji a literaturou. Jedinou drobností je nepřesné citování online zdrojů v textu, kde se za citací v závorce objevuje základní webová stránka, (např. [www.clk.cz] - str. 15, [www.mpsv.cz] - str. 25 a 26 nebo [www.ranapece.cz] – str. 27), ač i online zdroj má svého autora a rok vydání.

V práci je dán prostor pouze matkám. Text popisuje roli matek postižených dětí jako pečovatelek zůstávajících doma a rezignujících na vlastní ambice, otcové jsou pak popsáni jako živitelé rodiny a „pomocníci“ (např. str. 18-19, 22, kap. 6.3.1.). Je toto opravdu jediný platný vzorec? Věta na str. 16 vážící se ke sdělování diagnózy lékařem „*Záleží na individuálních potřebách každé matky, jak by tento rozhovor měl probíhat.*“ navozuje dojem, že na otci nezáleží a že je ten méně důležitý rodič. Veřejné politiky usilují o rovnoprávnost rodičů v péči a výchově dětí. Při analýze funkčnosti nástrojů sociální politiky by tak bylo vhodné brát v potaz i postoje otců a z formálního hlediska psát spíše než o matkách o rodičích.

Celkově zdařilou bakalářskou práci doporučuji přijmout k obhajobě a dle průběhu obhajoby navrhuji hodnotit výborně-velmi dobře.

Otázky k obhajobě:

1. Jaký byl přínos využití kvalitativního přístupu ve Vaší práci? Co Vám umožnil zkoumat a odhalit, na co by kvantitativní přístup nestačil?
2. Reagujte na poslední odstavec textu oponentury týkající se role (a potenciálních názorů a zkušeností) mužů jako otců postižených dětí a partnerů jejich matek.
3. Představte si, že jste v roli odborníka na sociální politiku. Jaké úpravy stávajících nástrojů či zavedení nových nástrojů podporující rodiny pečující o postižené dítě byste navrhl a proč?

Hana Geissler

V Praze, dne 6. 6. 2011